

ÚDOLÍ NÁVRATU

Osadní hymna

*1. Jdou z lesů do hor stíny
noc již přichází,
měsíc vychází,
tmou z ohně kouř jde líný
měsíční jen zář
tvoji hladí tvář*

*2. Vím, že přijde ta chvíle
kdy se vrátím tam
do údolí k Vám.
Sním, až ty lesy milé
s kamarády zas uvítají nás.*

*Refr. Po měsíční záři
pozdrav tobě posílám
údolí vzdálené za horami
než se zase vrátím
obraz tvůj si přivolám
tíše jen jako sen pod hvězdami.
To údolí mládí jež má každý rád,
čeká kamarádi, čeká na návrat.
Po měsíční záři pozdrav Tobě posílám
ÚDOLÍ NÁVRATU
za horami*

Osada Údolí Návratu - Její vznik a rozvoj

Úvodem

Byl jsem požádán svojí rodinou, abych napsal něco z historie naší osady. Vycházel jsem jednak z ústního podání dosud žijících kamarádů, pamětníků vzniku osady a mých vlastních vzpomínek od roku 1935, kdy jsme spolu s kamarádem Jardou Zoulem - Sahulou prvně na osadu přijeli. V roce 1936 jsme pak zakoupili chatu a začali na osadu pravidelně jezdit.

Počátky benešovského trampingu a vznik STOBu (Sdružení tramských osad benešovských) popisuje v knize "Dějiny trampingu" Bob Hurikán. Sportovní dění STOBu sepsal kamarád Píďa Peška.

Nebudu se tedy o těchto věcech zmiňovat a omezím se ve svých vzpomínkách jen na naší osadu Údolí Návratu zejména na dobu plnou romantiky, kamarádství a veselých historek. Splátím snad částečně dluh svým mrtvým kamarádům se kterými jsem prožil v našem krásném údolí dobré i špatné chvíle.

V naší osadě žije čtvrtá generace trampů. Bude dobře, když budou pokračovat v tradici svých tátů a dědů, kteří s naší osadou prožili celý život. Osada se mění tak jak se mění celý náš život. Co však by se nemělo měnit nikdy je kamarádství, vztah ke kolektivu a naší staré osadě. A k tomu by měli přispět i tyto moje vzpomínky.

Polánka 1995 Jiří Patka - Péro

MOTTO: Život je tulácký neklid

Založení osady. Doba předválečná.

Parta kamarádů trampů stanařů ze založené Ligy lesní moudrosti v Benešově, která čundrovala v prostoru mezi řekami Sázavou, Vltavou a Želivkou od roku 1925 se zatoulala do našeho údolí na řece Blanici. Krása a romantika údolí jim tak učarovala, že se sem stále vraceli a založili zde svůj tábor. Byli to Jindra Škvor a Kujon Straka. Po objevení tohoto údolí se parta rozšířila o další kamarády benešovské trampy.

Překrásné podblanické údolí s velkou skálou spadající do řeky Blanice v minulosti nazývané "kazatelna", podle pověsti ve starých dobách zde tajně čeští bratři sloužily mše, nedotknuté civilizací, kam se před příchodem trampů chodil koupat jen pan farář z Domašína, všem učarovalo. Řeka Blanice byla v té době pro svojí průzračnou vodu plná ryb parem, tlušťů a zejména štik. Toto údolí bylo vlašimáky nazýváno Huderka. Stanařilo se hlavně "pod hrobem", vyvýšeninou za nynější Patkovou a Dusilovou chatou, kde rostly staleté modřiny. Tento takzvaný "hrob" je vlastně zbytek hráze rybníka, kterým protékala řeka Blanice. Na místě dnešní Klápovy usedlosti stál hamr, kde se zpracovávalo železo. Vše ve starých dobách bylo majetkem vlašimského zámku. Řada starých chat má pod podlahou v chatě z tohoto místa přivezenou strusku.

Od roku 1927 se také traduje založení naší osady, které se v té době říkalo Polánka podle vesnice.

Toto údolí se zalíbilo i pražským trampům, kteří sem na svých čundrech zavítali. Byli to Tonda Selner., O. Židlický, Hlubůček, Pepík, Bohouš a Standa Řádové, kteří zde také postavili první chaty, včetně Josefa Dusila jenž se později stal prvním šerifem osady.

V roce 1929 stavějí bratři Řádové , Olda Straka - Kujon a Jirka Hlubůček na Polánce první chatu. Chata stála na místě, kde nyní stojí chata R. Knotka (naproti chatě Gruzie). V tomto roce hospodářské krize jsou chlapi nezaměstnaní a proto chatu nazývají "Somrácká". Do této první chaty jezdila i celá řada benešovských trampů. J. Hanibal řečený Cábald, Tonda Škvor, Tonda Kolomazník - Kšán, B. Březina řečený Dela, O. Novák - Amundsen, Pepík Dusil, Žděník Procházka - Marion, K. Novotný - Sklenivec a další. Spalo se kde se dalo. Na 4 palandách, na zemi, na půdě i verandě. Osadníky obveseloval i pes Somrák, který jedl syrové ryby.

V této chatě byl také uspořádán první potlach. Ačkoliv kytarista Juna Hruška znal hrát na kytaru jen akord Cdur, hrálo se a zpívalo až do rána.

V roce 1930 staví pražáci Tonda Selner a Ota Židlický první srub v našem údolí. Maličký srub byl dělán kanadským způsobem pilou a sekerou. Klády byly vrtány a místo hřebů spojovány dubovými kolíky. Srubek byl vyspárován mechem. Uvnitř byly 2 palandy nad sebou. Horní byla tak nízká, že se v ní dala obtížně zvednout hlava. Té se říkalo rakev. Mini stůl pod oknem, mini kamínka a na dveřích kůže z jezevce. Tento srubek později koupili Honza Kamarýt a Standa Mejstřík. Tuto chatu nazval Tonda Selner Abcházií. Jezdil sem i bratr Standy Mejstříka Erna a Karel Novotný - Sklenivec. Poslední majitel Erna Mejstřík po válce srubek prodal J. Dusilovi. Srub s malými přístavkami stál na

původním místě až do roku 1992, kdy byl zbourán, aby ustoupil výstavbě nové chaty Pepíka Dusila juniora a jeho rodiny.

V témže roce 1930 byla postavena také chata benešovských trampů pod Okrouhlicí (v osadě Sioux) Tondou Škvorem, Jardou Hanibalem - Cábaldou, Tondou Kolomazníkem (Kšánem) a Otou Čedíkem. V této chatě se také 24.9.1932 konal velký potlach. Chata byla v květnu 1934 přestěhována na Polánku - Cariboo.

V roce 1932 byla somrácká chata zbourána, stavební dřevo splaveno po vodě na místo pod Polánku, kde stojí dodnes (Jižní kříž). V této době vrcholí hospodářská krize. Majitelé chaty bratři Řádové - nezaměstnaní, kteří trvale na chatě bydlí, staví u chaty velký chlívek s cílem vybudovat farmu na slepice a králíky. Byla zakoupena i koza na mléko a umělá liheň kuřat na petrolej. Chlapci měly fantastické plány jak jim farma přinese obživu a dobré výdělky. (Inventář: 1 koza, asi 5 slepic, 10 králíků. Provozní kapitál: podpora v nezaměstnanosti.) Halasně prohlášení Bohouše Řády: "Zaplavíme Československo králíčím masem", dopadlo tak, že do roka králíci a slepice skončily na pekáčích a kozu vedl Bohouš Řáda z Polánky pěšky do Prahy - Proseka, kde měl bezmezný romantik Pepík Dusil rovněž podobný ranč. Chlívek vedle chaty byl zbourán a přestavěn na chatu Bohouše Řády. Stála na místě nynější chaty Turků.

V roce 1933 staví na Polánce nový srub Ota Kovář se svou první manželkou Kulajdou, která byla v té době jedinou ženou na Polánce. Její sestra Otylka se později provdala za Zdeňka Procházkou (Mariona). V té době kdy osada neměla šerifa byl Otáček Kovář uznávanou poláneckou osobností.

Tento svůj srub později prodal Janu Kamarytovi a je v majetku jeho potomků dodnes.

V roce 1934 se složili kamarádi: Píďa Peška, Agrára Eybert, Vašek Studnička, Pépi Kodet, Jirka Bloch a Budy Štolc a zakoupili od Standy Řády chatu pod Polánkou, kterou nazvali "Jižní kříž". Čestným členem byl zvolen Bob Hurikán.

Podle zápisu "Jižního kříže" byl dne 14.10.1934 pořádán III. potlach za účasti kamarádů z těchto osad:

Osada Sioux: Sláva Poupě - Šerif, Pedras Bartoň

Walden: Tonda Vacek, Sklenivec

Branci: Píďa Peška, Fr. Hanzák, Jarda Škoula, Jarda Kočí, Franta Nagy

Renegáti: Dela Březina

Samotáři: Lojza Novák - Kulda, Josef Bohata, Jindra Kroužek, Jirka Poláček

Ostatní nebyli schopni podpisu.

V tomto roce 1934 vznikla na Polánce další chata, přestavěná z bývalého chlívku chaty Jižní kříž. Majitel Bohouš Řáda, který již na Polánku málo jezdil, jí zapůjčil Padymu Měchurovi a Delovi Březinovi. Do této chaty dále jezdil Fráňa Přeučil a Karel Neterda nazývaný Paterda. Tuto chatu v roce 1936 koupil Jirka Patka - Péro a Jarda Zoul - Sahula. Chata byla nazývaná Renegáti.

Poslední chata postavená v roce 1934 byla chata bratří Pazderů nazvaná Sajrajt. O této chatě se zmíním blížeji, protože v zimě 1935-36 jsme jí s Jardu Zoulem a Paterdou obývali, protože bratři Pazderové již na Polánku nejezdili a chatu spravoval Paterda Karel. Chata byla postavena tak lajdácky, že v zimě foukal vítr se sněhem až na palandu chaty. Stěny chaty byly vymazány maznicí a jehličím. Všude plno netěsností takže chata byla eldorádem myší. Stalo se, že když jsme se Sahulou na chatu přijeli, u trámu palandy v podlaze byla krtina a ve všech nádobách, včetně hrnečků na kávu zavěšených na stěnách, bylo naděláno od myší. Zima v chatě byla tak velká, že jsme stále přikládali do rozpálených kamen, které jsme museli stále hlídat, protože jejich plechová trubka byla položena v proražené díře ve stěně chaty bez izolace a při rozpálení začínaly doutnat prkna, které jsme museli zalévat vodou. Před spaním jsme se bavili tak, že jsme zhasli a po rozsvícení baterky jsme házeli po pobíhajících myších kanadky. Ráno byla voda v hrnci na kamnech zmrzlá a my taky. Byli jsme však mladí a plní romantiky.

V roce 1936 tuto chatu koupil od bratří Pazderů Fráňa Přeučil, který jí po válce prodal Jirkovi Zemanovi a ten jí v roce 1967 přestavěl do nynější podoby.

V těchto dobách jezdila na Polánku řada kamarádů-trampů, kteří neměli vlastní chaty, ale tehdejšími majitelům chat bylo lhostejno kolik podnájemníků se u nich vospí. Kamarádi Olda Novák - Amundsen, Pady - Měchura, Dela Březina, Jarda Rittig, Jirka Patka - Péro, Jarda Zoul - Sahula, Paterda, Míla Vávra - Vohryzek. V jižním kříži pak Jára Fára, Franta Perl, Karel Vávra, Kohout Johnson, K. Ziegler, Míla Seibert, Jumbo - Šíma, Eman Židlický, Blažek Bluge, Jarda Žížala, Franta a Honza Škvor, Honza Kropáček a další.

V roce 1935 jezdily na prázdniny do vesnice Polánka 2 pražské rodiny. Byla to rodina Turkova a Ferencova. Tyto rodiny se s trampy tak skamarádily, že prakticky patřily k příslušníkům osady. K nim patřil i další Pražák Vašek Buncel zvaný Venca s blbým "V" (podle křivě upleteného písmene "V" na svetr).

Tyto rodinky spolu s trampy pořádaly společné "výlety" na vlašimský "Barrandov". To byl zahradní taneční parket za hotelem Knížecí - nyní Blaník. Při vchodu do zahrady byla pokladna a u ní stála drátěná klec a v ní živé opice. V zahradě byli altánky s květinami, kde se sedělo a podávalo pivo. Uprostřed byl betonový taneční parket kde vyhrávala 4 členná kapela. Když dorazila horda trampů k pokladně jeden vždycky vybral na vstupné (stálo 1.20 Kčs) hromadu v drobných 20ti a 50ti haléřů. a předal to paní pokladní. Než to pokladní stačila přepočítat byli již ostatní v zahradě a tak nestačila zkontrolovat skutečný počet trampů. Tančilo se v teplákách. Zpívalo se tak hlučně, že majitel hotelu Frivald nás chodil napomínat. O půlnoci byl konec a celá parta se zpěvem táhla na chatu. Při cestě bylo ještě jedno zastavení a to na "Valše" (dnešní čistička). To bylo Vlašimské koupadlo kde stála dřevěná

kabina. V té se prodávalo Vlašimské lahvové pivo a housky. Otevřeno bylo stále. Tam jsme ještě vypili pivo, snědli housku a pokračovali v cestě na Polánku. Rodina Ferencova si později postavila vilu na Polánce a Turkovi na osadě chatu.

V roce 1936 prodal Bohumil Řáda svojí chatu, stojící vedle Jižního kříže, Jirkovi Patkovi a Jardovi Zoulovi. Chata byla prodána za 800,- Kčs i se zařízením na 3 splátky. Tento dnes směšný obnos i na splátky činil tehdy chlapcům při placení značné potíže. V této chatě sídlili jako nezaměstnaní Paddy Měchura a Dela Březina. Ve vedlejší chatě byl rovněž nezaměstnaný O. Novák - Amundsen. Tito chlapi byli na Polánce trvale několik let. Doba hospodářské krize nedávala naději na brzké zaměstnání a i další chlapi byli krátkodobě vyhazováni z práce. Tehdy se plně projevovala trampská solidarita a kamarádství. Bylo nepsaným zákonem podle možností při odjezdu v neděli z chaty domů, odevzdat zbylé zásoby potravin nezaměstnaným kamarádům.

Nedostatečná podpora v nezaměstnanosti by chlapce neuživila, tak i vypomáhali na polích někdy i ve mlýně u Bořkovců, hlavně za jídlo. Amundsen ještě po vesnicích spravoval staré hodiny. Říká se že hlad je nejlepší kuchař. Tak se i stalo, že v Polánce u Račanských se při telení krávy tele zalklo plodovou vodou. Toto tele dostali naši chlapi. Lékaři a hygienici - držte se. Z tohoto telete uvařil Pady Měchura guláš, který byl s chutí sněden. Další Padyho specialitou byly veverka s rýží.

Kuchař Pady byl odborník na bramborové knedlíky. Jednou jsme mu se Sahulou, když měl knedlíky připravené na válu a někam odešel, napíchl do nich klacky. Při krájení uvařených knedlíků pak Pady řádil a honil nás s nožem po louce.

Byla to léta plná romantiky. Mládež odmítající uniformitu Skautu i Sokola utíká o sobotách a nedělích do lesů za voláním divočiny. Jejich vzory jsou Thoreau, London, Seton a kytara, táborový oheň a kamarádství. Dovolte, abych použil slov nestora trampů, bezmezného romantika Boba Hurikána.

"Jsme milenci hvězd tajuplných nocí
i slunečních dnů i deštivých snů.
Nedbáme bláta ani sněhu a jdeme
vyšlapat cestu do přírody, do stanů
do chat i osad.
Táborový oheň nás přenesení do jiných
světů a zpívající kytara rozjasní
naše tváře - ustarané dobou.
V přírodě čerpáme sílu pro náš tvrdý
život ve městě,
abychom tu nepoctivou hru s našim mládím
dohráli do konce. Do vítězného konce.

Doba romantiky se na Polánce projevovala hlavně kanadským oblečením. Nosily se manšestrové pumpky, boty kanadky a kostkované košile s kapsami. Oblíbená byla žlutá košile zvaná Aljaška, s nárameníky a také přepínací košile tzv. Jack Holt. Tyto košile prodávaly speciální prodejny v Praze firma Rath, Průcha národní třída a firma Hromada Nusle. V zimě se nosily silné svetry zn. Milton a kanadák. To byl 3/4 kabát s páskem. Většinu kanadek vyráběl obuvník kamarád Jindra Škvor v Benešově. Nosily se hlavně americké US torny a chlebníky z I. světové války. Rovněž vyřazené chlebníky ČS armády. V kanadce někteří chlapci nosily kanadský nůž zvaný Bowie. Tato doba byla i dobou pistolníků. V chatách bylo plno různých zbraní. Kamarád Agrára vlastnil americký bubínkový revolver značky Lafoche, unikátní silnou zbraň ráže 45, tak velkou a těžkou, že její pažbu používal na naklepávání řízků. V Jižním kříži byla i puška z I. světové války zn. Manlicher se kterou se střílelo do řeky. Dále terčové pistole. O šavlich a sokolských kordech nemluvě. V chatě Renegátů byla v inventáři ládovací pytlácká puška a ládovací jezdecké pistole včetně rakouského armádního revolveru Ras a Gasr z I. sv. války.

Amundsen, který měl v kuchyni Jižního kříže hodinářskou opravnu, půjčoval pistolí kamarádům, aby si za 5 Kčs stříleli na opravené hodiny zavěšené na stěně. Že se nikdo za hurónského smíchu přihlížejících kamarádů netrefil je jasné, protože Amundsen před střelbou vytáhl z nábojnice kulku.

Střílení se obešlo bez vážnějšího zranění, v výjimkou Budyho, který kulku z malorážky nosil ve stehně celý život. Ostatně pisatel těchto řádek si sám z nohy vyřízl žiletkou kulku z flobertkové pistole.

V této době byl kolem řeky vysoký starý les a krásná nedotčená příroda. Proti proudu řeky se chodilo po malé pěšině těsně nad řekou přes mohutné kořeny. Často se stalo, že večer bez baterky někdo spadl do řeky. V údolí, které patřilo jen trampům se cizí návštěvník nebo výletník objevil opravdu vzácně. Když se toto stalo byla to příležitost pro trampy ke kanadským žertíkům. Přes Blanicí nebyla tehdy žádná lávka. Jen u Jižního kříže byla přes řeku kláda, která se při přecházení zejména uprostřed houpala. My jsme přechod pochopitelně měli nacvičen, ale cizinec většinou skončil za hurónského řevu osadníků, v řece.

Jednou z vymožeností těchto 2 chat byl i splachovací záchod. Malý potůček, který tekla ze stráně (dnes je zde srub Zoulů) byl přehrazen se stavidlem a před ním byla latrina. Po vykonání potřeby se zvedlo stavidlo a voda záchod spláchl.

Jednou jsme byly svědky následující příhody. Rodinka výletníků s dětmi kráčela od naší chaty. Když přišla k potůčku vyndal otec skládací pohárek a rodinka s chutí popíjela vodu z "horského potůčku". Když byla obklopena trampy, kteří se válely smíchy, ptali se po příčině našeho veselí. Když jsme jim předvedli naše sociální zařízení, bylo všem najednou špatně celí bledí odešli. Jsem přesvědčen, že je přešla chuť na další výlety na Polánku.

V roce 1935 byly na Polánce postaveny další 2 chaty. Byla to chata Jindry Bárneta z Vlašimi, která byla později prodána J. Fouskovi. Nyní chatu na druhé straně řeky vlastní Kočkovi.

Jednou z produkcí pro naše obveselení a hlavně cizích návštěvníků byla produkce Járy Fáry - Tarzana. Na ostrůvku před Jižním křížem rostla vysoká olše. Do její koruny se Jára Fára vyšplhal a když na sebe náležitě upoutal pozornost přihlížejících, vrhnul se s hrozivým řevem po hlavě dolů. Dokázal se tak šikovně zachycovat rukama větví, že nezraněn přistál na zemi. Tato nevšední produkce, vzbuzující strach, byla vždy předmětem obdivu.

K romantice nerozlučně patří táborový oheň a zpěv. Táboráky se dělaly před chatou Cariboo, kde bylo ohniště a totem. Protože nás bylo málo dělal se táborák i na skále nad řekou což působilo obzvláště romanticky. Naše osada i ve starých dobách měla vždy to štěstí, že byla doslova líhni kytaristů což platí ještě ve větší míře dodnes. Přirozeně dnešní kytaristé se od nás liší daleko větší hudební technikou. Horší hudební kvalitu tenkrát nahrazoval elán a chuť zpívat. Zpívání se účastnili všichni trampové. Za doprovodu kytar se zpívalo všude. Ve vlaku až do Domašína a pak během cesty přes Hrazenou Lhotu do Polánky. (Stanice Znosim tehdy ještě nebyla zřízena). Zpívalo a hrálo se v chatách, v létě na verandách chat a u táboráku.

Mlýn u Dvořáků byl tehdy na Polánce v provozu. Mlynář pan Dvořák prodával ve mlýně lahvové pivo, které mu z Vlašimi vozil hospodář p. Rzounek, velký milovník koní. Často jsme na nějakou lahvičku do mlýna zašli. Sedělo se a zpívalo při kytarě v šalandě nebo v létě na dvorku. Když mezi nás přišel pan Rzounek, který nás měl rád, vždy jsme mu museli zazpívat tu jeho písničku - "Už mi koně vyvádějí" a nás pak pohostil pivem. Na kytaru tehdy hráli: Paterda, Amundsen, Patka - Péro, Jarda Rittig, Dela, Pady a Píďa Peška, později i Vohryzek Vávra. Když přijel na chatu Jumbo Šíma hrával na havajské ukulele. Žádná z benešovských trampských osad neměla tolik kytaristů. Jedině v osadě Sioux byli populární kytaristé Jarda Škoula a Kostra Dvořák.

Na Polánce měl pronajatý revír starý pan Račanský, jenž byl nejlepším přítelem nás osadníků. Znal dokonale les a často nás upozornil kde se nachází suchý strom. Většina lesa patřila Auešperskému panství a část sedlákům. Porážet stromy (i suché) bylo přísně zakázáno a hajnými hlídáno. Pokuty byly vysoké. Sbírat se mohlo jen chrastí a suché větve. Přesto se chodilo kácet sušiny, ale pouze v noci a ve větších vzdálenostech od chat. Rozřezaná polena se schovávala na půdách a pod palandami v chatě.

Starý pan Račanský se jako náš přítel účastnil všech osadních potlachů, které vždy zahajoval vypálením rány z pušky, což se na osadě stalo tradicí až do roku 1940. Jeho pohřbu se v roce 1941 zúčastnila celá osada.

Další chatu postavil Josef Peška starší spolu s Jardou Hlavničkou. Stavbou těchto chat se na Polánku přistěhovali první rodiny s dětmi.

V dalším roce 1936 kamarádi Standa Bořkovec, Jarda Rittig, Olda Novák - Amundsen a Pady Měchura postavili chatu proti proudu řeky, pod Hradištěm naproti místu, kde stávala bývalá Somrácká chata. Do této chaty jezdil i Vašek Barda s dívkou Andulou Šimáčkovou. Tato chata se původně nazývala EMIGRANTI, pozdější název GRUZIE zůstal dodnes. Po odstěhování Amundseny do Zlína a úmrtí Jardy Rittiga užívá chatu trvale rodina Měchurova.

Druhou chatu v našem údolí postavil v tomto roce bývalý rotmistr od vojenské hudby benešovského pluku Herych. S nikým z osady se neznal, neměl k trampingu prakticky žádný vztah a nám jeho přítomnost v údolí byla trnem v oku. Jednou v neděli přijel vyměřit půdorys chaty, označil kolíky a odjel. My jsme mu po jeho odjezdu kolíky vytáhli a zapíchli dále od sebe. Když příští neděli přijel, vyjednal si, aby mu podezdívku postavil tehdy nezaměstnaný Dela Březina, pro kterého to byla vítaná příležitost jak získat nějaké peníze. Vykopali základy a Dela podezdívku postavil. Když přivezli chatu a chtěli ji postavit na základy, tato se do základů propadla. Překvapení a zlost Herycha byly bezmezné. Dela musel základy předělat což dodnes u chaty patrné. Když se do dostavěné chatičky nastěhovala babička s houfem dětí, které po osadě řvaly, což nám nebylo po chuti, rozhodli se trampové uspořádat pro tuto nežádoucí rodinku "mexickou noc". V noci za velkého řevu bylo stříleno do plechového komína a chata byla bombardována drny. Zděšené osazenstvo ráno odjelo a více je osada neviděla. Později poznal Herych, že soužití s trampy není možné a mini-chatu prodal Karlovi Novotnému - Sklenivcovi. Na tuto chatičku platila i píseň - "Já mám malou chatu, velkou jako patu u nohy". Sklenivec - později šerif naší osady uspořádal v chatičce zasvěcení chaty. Nikdo by nikdy nevěřil, že se do této minichaty vešlo přes 20 trampů. Před tím však musel za pomoci kamarádů pracně čistit ucpaný komín a upravovat další škody jako důsledek "lásky" trampů k paďouru Herychovi.

V roce 1937 postavili na osadě své rodinné sruby bezmezný romantik a později první šerif osady Pepík Dusil a Standa Řáda zvaný Standa Derviš. Tento dělník - brusič začal psát pod pseudonymem Vašek Káňa. Jeho knížky Pasáci, Flinkové, Tuláci, 2 roky v polepšovně, Zakarpatsko, Somráci, Válkou narušení a divadelní hra Parta brusiče Karhana svědčí o jeho spisovatelských schopnostech. Do srubů se přestěhovali z Prahy natrvalo. Do práce jezdili do vlašimské zbrojovky až do roku 1945, kdy chaty prodali.

Pepík Dusil v průběhu války odešel z práce do invalidního důchodu (TBC plic). V této době postavil ještě na osadě 2 malé sruby. K této stavbě se ještě v průběhu válečných let vrátím.

V tomto roce 1937 oslavovala osada Polánka 10ti leté trvání významným potlachem. Tohoto výročí se účastnili trampové z mnoha osad.

Podle zachovalého zápisu v osadní knize Jižního kříže se účastnili:

Osada Jižní kříž - celá komplet tj. Píďa Peška, Budy Štolc, Pépi Kodet, K. Ziegler, Franta Perl, Jára Fára, Jumbo Šíma

Renegáti - Patka - Péro, Dela Březina, Karel Vávra, Zoul - Sahula

Psanci - Dear - Manuela (Vohryzek Vávra)

Stará parta - Juno Hruška, Ota Kovář, Tonda Selner, Kulajda Kovářová, Kujon Straka, **Vašek Brejška**, Šedivec - Kozák

Poslední míle - Jarda Žížala, Honza Kropáček,

Montána - Standa Mejstřík a Erna Mejstřík

Emigranti - Paddy Měchura, Standa Bořkovec, Jarda Rittig

Rudý Ďábel - Jindra Bárnet

Sioux - Sláva Poupě - šerif, Muller, Grund Hřebíček

Oslavy 10let Polánky byly slavnostní. Odehrávaly se tradičně u táboráku a totemu před Kšánovou chatou. V okně chaty se čepoval tvrdý alkohol, venku sudové vlašimské pivo. Nad oknem Kšánovy chaty byl nápis "Hombres bar". Potlach zahájil již tradičně výstřelem pan Račanský. Pro hosty byl na louce postaven obrovský stan s arabskými nápisy. Stan byl zapůjčen od Spálenků, z pozůstalosti známého afrického cestovatele Viléma Němce. Ten měl v Benešově za nádražím postavenou vilu, kterou nazval El Kahíra. Tato vila se stala za okupace sídlem benešovského gestapa pod názvem Katuška. Zde byly prováděny výslechy a mučení vlastenců a odbojových pracovníků.

Stan se při oslavě výročí osady prakticky nepoužil, protože se u táboráku hrálo a zpívalo až do rána. Ráno parta z Jižního kříže a Renegátů tradičně pochodovala řekou do svých chat, kde se v oslavě pokračovalo až do poledne. Pozdě odpoledne Cábald a další kamarádi plavili řekou z Polánky do Vlašimi prázdné dřevěné sudy.

V zimě roku 1937 pořádala osada v Hradišti v hostinci "U Březinů" maškarní bál. Ráz byl "Od A do Z". Bál byl pořádán za účasti místních obyvatel. Většina masek tradičně představovala kovboje, mexikány a indiány. Chtěl bych se zmínit i o 2 speciálních maskách. Jednou byl Honza Kropáček, který představoval lovce motýlů. Byl vyzbrojen brašnou a sítkou na motýly. Mohutný knír a brýle. Specialita byla v tom, že byl v krátkých kalhotách s nahými koleny. Takto vystrojen šel v zimě z Jižního kříže až do Hradiště. Druhou maskou byla ženská maska zvaná sluníčko. Tlustá dívka měla na obličej papírovou masku představující rozšklebeného tloušťka. Na šatech zástěrku se sluníčkem. Jaké bylo naše překvapení když po půlnoci po odmaskování se pod maskou papírovou objevil skoro stejný rozšklebený přítulostlý originál. Byla to služka od Bořkovic ze mlýna. O zábavu na plesu se postaral i Píďa Peška. Ten jako cukrářský mistr vyrobil bonboniéru čokoládových bonbónů. Polovina byla pravých a polovina byly čokoládou polité korkové zátky k nerozeznání od originálu. Tyto nabízel místním hradištským krasavicím, děvčata statečně žvýkala korkové špunty za hurónského řevu osadníků, kteří to ovšem dopředu věděli. Hrálo se a zpívalo až do rána. Na první maškarní osadní bál, který se opravdu vydařil se dlouho vzpomínalo. Při této příležitosti je třeba se zmínit o rázovitém hostinském panu Březinovi (otec Oldy staršího). Tak jak jeho manželka byla bručivá, hlavu stále ovázanou šátkem - vlňákem, (prý revma v hlavě) byl on veselá kopa, který žádnou legraci nezkažil. Trampy měl rád a často když jsme se u něho v hostinci zdrželi, prohlásil: "kluci já jdu spát, na stěně visí suché buřty, pivo a rum je tam taky, tak si poslužte a pak to srovnáme. Je třeba říci, že nikdy ho nikdo z trampů neošidil.

Jednou v létě jsme u Březinů byli svědky lahvování piva. Tento úkol spočíval v tom, že pan Březina měl v neckách pivo ze sudů, do necek potápěl litrové lahve a naplněné ručně zátkoval. Na náš dotaz co to dělá odpověděl: "Připravuji lahvové pivo pro sedláky o žních na pole". Doufám si tvrdit, že tuto specialitu nikdo z nás nikdy neviděl a asi nikde neuvidí.

Jinak byl pan Březina výborný společník a svým přítelem panem Strnadem, krejčím s Polánky, který na housle hrával Humoresku, dokázali 2 dny popíjet v různých domašinských a vlašimských hospodách.

Roku 1935 postavili Pépi Kodet a Jarda Škvor na Polánce první jednopatrovou chatu. Byla černě natřená a proto se jí říkalo rakev. Později upravenou chatu obývá dodnes jeho dcera Radka Samková s rodinou (Krchovi).

V roce 1938 postavil Ota Kovář na vlastním pozemku na Polánce nový srub a starý prodal Honzovi Kamarytovi.

Hlavním sportem na osadě byl volejbal. Hřiště bylo před Kšánovou chatou. Síť byla napnutá od chaty ke kolíku. Louky na osadě byly pečlivě obhospodařovány a hlídány. Louku, kde je dnešní hřiště obec Nesperská Lhota pronajímala na seno. Bylo povoleno chodit jen pěšinou k chatám a k řece. Na podzim se na louce pásly krávy.

V zimě se na zamrzlé Blanici hrál hokej. Na lyžích se jezdilo v lese, nad Polánkou a nad Znosimí. Proto vychovala osada řadu výborných volejbalistů, kteří úspěšně reprezentovali STOB - Sdružení trampských osad benešovských (byl založen v roce 1933), na všech volejbalových turnajích. Tyto turnaje byly pořádány rámci založené Tramské volejbalové ligy.

Z osady se těchto turnajů aktivně účastnili hlavně Píďa Peška, Tonda Škvor, Karel Ziegler, Eman Židlický, Karel Skopec a Jirka Zeman.

Rovněž populární STOBem pořádaný zimní lyžařský závod "Okrouhlický okruh" byl osadníky reprezentován. Čestného umístění se dostalo našim osadníkům Píďovi Peškovi a Marionovi Procházkovi.

V chodeckých závodech reprezentovali naši osadu Jarda Hanibal - Cábald a Dela Březina.

Sport, zejména volejbal přispěl i k navazování styků s ostatními osadami, které v té době vznikaly zejména v povodí Sázavy a Vltavy. Chodilo se i na potlachy k Bobovi Hurikánovi a Frantovi Šerifovi pod Blaník - do Louňovic, kde byl šerifem Frantou Kubáskem, dopisovatelem časopisu Tramp v roce 1931 pořádán o Velikonocích velký potlach. Potlach byl navštíven trampy z celých Čech. Z Polánky se tohoto potlachu zúčastnila řada starých kamarádů.

Válečná doba

Rokem 1939 skončila doba předválečná. Okupace naší země německou armádou znamenala pro nás hledat na Polánce úkryty pro různé zbraně, které osadníci vlastnili a za jejichž nalezení se v průběhu okupace platilo trestem smrti. Žádný z nás však dobrovolně zbraň Němcům neodevzdal. Všichni osadníci se v průběhu války zachovali čestně a žádný náš národ nezranil.

Po obsazení Československa v roce 1939 Němci a zřízením protektorátu Čechy a Morava se roztroušení osadníci pozvolna opět vracejí na osadu.

Nové poměry si osadníci uvědomily pokácením krásného a vysokého lesa počínající od strže dnešní Zoulovovy chaty až k úvozové cestě za chatou Honzy Kročáka. Byl to otřesný pohled zejména pro kamarády z chat Jižního kříže a Renegátů. Milosrdný čas však zacelil rány a dnes opět na tomto místě stojí vzrostlý les a mladá generace na tuto zkázu již nepamatuje.

Koncem roku 1940 zemřel velký lovec a přítel trampů pan Račanský z Polánky. Osada jej doprovodila na jeho poslední cestě. Tento rok byl gestapem zavřen Dela Březina a odsouzen za ilegální činnost na 3 roky do káznice. Vrátil se koncem roku 1943. Ještě před smrtí pana Račanského jsme byli svědky zajímavého experimentu. Pan Račanský si z I. světové války jako voják přivezl vojenskou rakouskou konzervu - takzvanou železnou zásobu. Tuto konzervu z roku 1914 měl na památku stále doma. V roce 1939 jí po 25 letech slavnostně otevřel. Konzerva byla neporušena, vojenský guláš byl výborný, což svědčí o kvalitě rukodělné práce našich předků.

V roce 1941 byly na Polánce postaveny další 3 chaty. Byla to chata Matouškova z Vlašimi. Synové Franta, Karel a dcera Olga provdaná za Jardu Rittiga a po jeho smrti za Jirku Zemana. Tato chata byla nazvaná Panoptikum. Chatu později koupili kamarádi Karel Židlický, Rudolf Stalich a Vohryzek Vávra. Do této chaty jezdila v době války řada dalších kamarádů L. Herzog, Šandera, Lord Semerád, F. Dvořák, J. Rittig a další. Protože v té době byla chata jednou z největších, soustřeďoval se zde často společenský život.

S Jardou Rittigem přišel na Polánku i výborný kamarád Vašek Barda. V dobách první republiky si zámožnější rodiče brali na prázdniny do rodin děti ze sirotčinců. Jeden z nich byl i Vašek Barda, který každé prázdniny trávil ve Vlašimi u Rittigů. Tyto téměř rodinné vztahy setrvali i v jejich dospělosti. Vašek jezdil na Polánku z Prahy i se svojí dívkou Andulou Šimáčkovou. V roce 1942 byl nasazen na práci v Německu. Jako sirotek, který zažil hodně bídy se nemohl dívat jak bylo v Německu zacházeno s

ruskými zajatci, které tajně chlebem podporoval. Byl při tom němci chycen a při výslechu umučen. Jeho urnu přivezla Andula z Německa do Prahy. On i Andula byli výbornými parťáky.

Mluví-li o kamarádech z Panoptika, nesmím zapomenout na okupační marodění. Volného času bylo málo, na chatu se jezdilo v sobotu večer. Málo jídla, málo kouření a nechuť pracovat pro okupanty nás inspirovala k vymyšlení a způsobování si různých nemocí, při kterých jsme mohli být na Polánce. Tak kamarádi Vohryzek Vávra a Jarda Rittig si způsobili popáleninu 3 stupně, následujícím způsobem. Natrhal se pryskyřník prudký - květinka rostoucí na louce, nadrobno rozřezat, přiložit na ruku a pevně stáhnout. Ráno se objevil puchýř jako popálenina, který doktor ošetřil a za týden pozval na kontrolu. Před kontrolu se rána potřela louhem, pak umyla a léčení pokračovalo. Tímto způsobem oba marodili téměř celé léto. Koupili si ve vesnici 2 husy, které na chatě krmili. Aby byly k rozpoznání měli namalováno znamení černým lakem. 6 neděl jsem s nimi marodil i já a to se zánětem spojivek způsobeným tabákem v oku, později zánětem kůže.

Další chatou postavenou v tomto roce byl srub Karla Zieglera a srub Rudly Knotka a Vaška Adama postavený na místě přestěhované somrácké chaty, naproti dnešní Gruzii.

V roce 1942 byly na Polánce postaveny 2 chaty a to srub Jiřího Patky a srub Franty Matouška, který jej v roce 1946 prodal Píďovi Peškovi. Tento srubek v původní podobě slouží dnes Peškům za dřevník. Dnem 4. dubna dostala naše do té doby bezjmenná osada (někdo říkal Huderka, údolí Blanice nebo Polánka) oficiální název "Údolí návratu". V chatě Karla Zieglera se sešli všichni osadníci. Každý navrhl název osady a o každém návrhu se zvlášť hlasovalo. Nejvíce hlasů dostal návrh Mirka Krejzy - Údolí návratu. Jako přímý účastník mohu říci, že Mirek Krejza, který na Polánku téměř nejezdil nevěděl co má dát za název. Údolí návratu mu doporučil Standa Řáda, který se stále na Polánku vracel a sám jako starý hecír dal název "Osada psů utržených ze řetězů", protože po osadě pobíhal puštěný pes. Prvním šerifem osady byl zvolen starý romantik Pepík Dusil. V tomto roce byl podle návrhu Tondy Škvora dokončen osadní totém na jehož dlabání se s ním spolupodílel Ota Kovář. Rovněž návrh osadní vlajky je dílem Tondy Škvora.

V květnu tohoto roku byla pořádána mohutná oslava 15ti letého trvání osady, nyní již Údolí návratu. Oslavy spojené se sportovním utkáním se zúčastnily všechny spřátelené osady. Jen pivo bylo špatné a ostatního alkoholu málo. Přestože ve světě zuřila válka, snažili se všichni kamarádi společně na všechnu bídu této doby v družné zábavě zapomenout.

V těchto válečných letech také řada našich kamarádů byla buď nasazena na práci do Německa (Sahula, K. Vávra, V. Barda, Fárové) nebo jako tehdejší ročník 1924 do zbrojních továren v protektorátě (např. Vohryzek Vávra v Mladé Boleslavi, kde se seznámil se svojí ženou Vikinou).

Protože byl přísný zákaz konání táboráků, soustředoval se osadní společenský život večer střídavě v jednotlivých chatách, kde se hrálo, zpívalo a byly pořádány různé hry.

V roce 1943 postavil chatu Honza Kročák.

V tomto roce 1943 byl o velikonočních pořádan velký náboženský průvod. Průvod začínal tradičně od Fárových chat. Osadní kapela hrála náboženské písně jako: Tisíckrát pozdravujem tebe, Od Mladovic jedou vozy, vezou pannu. Každou sloku písně předříkávač vždy předzpíval a celý průvod opakoval. Průvod zahajovaly družičky s učitelkou, které rozhazovaly květiny, pak pan farář pod baldachýnem s ministranty, krojovaní osadníci, hasiči, vojsko apod. Legrace se užilo dost. Tato tradice byla na osadě dodržována a rozšířena na svěcení studánek, otevírání nových lávek a mostů přes řeku.

Ovšem největší a nejslavnější oslavou pořádanou v květnu 1943 byla oslava 1. máje. Dnešní generace si těžko dovede představit dobu ve které se tato oslava konala. Vrcholila válka, okupanti a jejich přísluhovači udávali české vlastence, kteří po tisících umírali v koncentracích a na popravištích. A trampové pořádali oslavu při které šlo opravdu o kejhák. Za takové akce se tehdy zavíralo do koncentráku.

Oslava byla pořádána tak jak byly pořádány průvody 1. máje v předmnichovské republice. Tábor lidu se pořádal před chatou Honzy Kročáka, kam směřovaly také průvody jednotlivých politických stran. Se zpěvem různých písní byly nesené vlajky, transparenty a hesla. Ženy například nesly heslo "Do bídy rodit nebudeme". Jen za transparent, který maloval Tonda Škvor a který vystihoval Stalina by byl koncentrák pro celou osadu.

Řečníci jednotlivých stran se střídali na tribuně a pronášeli plamenné projevy k rozpoutání politického boje. Bylo plno legrace, řevu a smíchu. Této oslavě, ačkoliv byla nebezpečná se svorně účastnili nejen všichni osadníci, ale i řada domorodců z Polánky a Znosimi, kteří za řekou oslavám přihlíželi. Přes tak velkou účast se nenašel ani jediný zrádce, který by nás udal.

Jsem dnes přesvědčen, že v tomto válečném roce oslava 1. máje na Polánce byla jediná nejen ve středočeském kraji, ale možná i v celém tehdejší protektorátě Čechy a Morava.

V tomto roce 1943 koupil Jára Fára malou dřevěnou chatu, která stála nad řekou za Znosimí a tu přestěhoval na Polánku. Chata stála v místě, kde je nyní srub Skřivánkových. Protože vypadala jako skladiště dynamitu byla nazvána "Dynamitka" a Fárovo osazenstvo "dynamiteros".

Další srub postavil Standa Bořkovec s bratrem Otou v lese na stráni nad Gruzii. Těžko je si dnes představit dobu ve které generace tehdejších trampů žila. Všechno bylo na lístky. Potraviny, šaty, boty, kouření a to v tak malém množství, že většina z nás živořila s výjimkou mála jednotlivců. Na chatu se vozili k obědu kastrůlky s jídlem, většinou oblíbený bramborový guláš bez masa. Jídlo pod rukou bylo těžko k sehnání a to jen za nekřesťanské peníze, které většina z nás neměla.

Žádný z nás starých trampů nikdy nezapomene co pro nás všechny v době války udělal kamarád - mlynář Standa Bořkovec. Celou válku mlel mouku pro sedláky na černo. V sobotu večer jsme se

trousili k Bořkovicům pro mouku jako pašeráci a Standa každému z nás vždy 5kg mouky nechal bez lístku a za normální cenu. To byla v této době bídy a lístkového systému neocenitelná pomoc. Takto podporoval nejen nás trampy, ale i řadu dalších lidí, zejména dělníků z vlašimské kapslovny. V nejhorší době sám riskoval a zachoval se jako dobrý kamarád.

V této válečné době při stálém shánění proviantu se udála následující příhoda. Jarda Fára sehnal pod rukou na vesnici asi za 2000,- korun (což byly v té době velké peníze) 2 hubené husy. Aby se vyhnul hospodářské kontrole na nádraží, která by mu husy zabavila, vezl je do Benešova na kole. Těšil se jak husy doma vykrmí. Jednu měl v ruksaku na zádech a druhou v tašce na řídítkách. Při jízdě z kopce do Benešova ke Flusárně mu husa z tašky na řídítkách strčila hlavu do drátů předního kola. Hlavu si utrhla, zablokovala kola a Jára letěl po hlavě na zem. Při dopadu na záda zalehl druhou husu, kterou měl na zádech v ruksaku. Tak skončila vábná vidina vykrmených hus.

Dalším problémem okupace bylo kouření. Cigarety se fasovaly na příděl takzvaná tabačenka. Příděl na měsíc by dnešní kuřák vykouřil za 1-2 dny. Kouřilo se proto všechno. Různé listí smíchané se zbytky cigaret, čaj značky Splendor. Nejlépe na tom byli ti co měli zahrádku a pěstovali vlastní tabák tzv. domovinu. Smrdělo to, ale byl to tabák. Na Polánce pěstoval tabák Standa Řáda. Mě osobně se jednou podařilo koupit za drahé peníze 1kg postřiku na stromy proti hmyzu. To byl tabákový prach. Ten se nasypal do dutinek. Při kouření se cigareta musela držet vzhůru, protože vyhořelý prach padal z cigarety a popálil kuřákovy ruce i šaty.

S alkoholem to bylo ještě horší. Nebyl cukr na ovocná vína, pivo bylo 2%. Bylo štěstí, že po zavření vysokých škol pracovali 2 naši kamarádi L. Herzog a Šandera v lékárnách., kde se jim občas podařilo sehnat lékařský čistý líh s benzínem. Ten L. Herzog filtroval přes dřevěné uhlí a obarvil modrou trestí. Takto vyrobenou kořalku vozil na Polánku. Tento záhadný nápoj nazývali trampové "Modravé dálky".

Zajímavou kapitolou byla i cesta a doprava na chatu. V předválečné době se chodilo z Benešova pěšky, někteří kamarádi na kolech a ostatní vlakem. Na osadě vlastnil motocykl jen Ota Kovář a později auto K. Ziegler.

Tak zůstával Polánecký Pacifik výlučným dopravním prostředkem. Tehdejší dýchavičná lokálka byla romantická. Vagonky měly nástupní schůdky a otevřené plošinky. Tam jsme většinou seděli, hráli na kytary a zpívali. Rychlost lokálky byla taková, že cesta z Benešova do Domašína trvala i 2 hodiny. Při stoupání jsme často vyskákali a šli podle vlaku kus pěšky. Ve Vlašimce se jezdilo většinou na černo.

Průvodčí nás znali a tak se to jim i nám vyplatilo. Přátelství průvodčích s trampy a vlakvedoucími mělo pro nás i tu výhodu, že v době, kdy ve Znosimi nebyla povolena zastávka, vlakvedoucí nám ve Znosimi před přejezdem kolejí přibrzdil. Trampové vyskákali a šlo se na osadu. Největší kamarád trampů byl průvodčí Eman Michálek z Vlašimi, který se účastnil i našich potlachů.

Za zmínku stojí i příhoda Pídi Pešky s revizorem. Revizor tvrdě na Píďovi vymáhal jízdenku kterou on přirozeně neměl. Jak se spolu tahali, tak před stanicí Píďa revizora vystrčil z vlaku a utekl.

Často se jezdilo i ve služebním voze, kde se vozí balíky. Taková byla důvěra průvodčích k trampům. Podobný případ jako Píďa zažil ve vlaku i Pady Měchura. Ten vezl z Polánky do Benešova košík s vejci, také pochopitelně na černo. Před Struhařovem se vytrhl revizorovi a vyskočil z jedoucího vlaku i s vejci. Jak to dopadlo si asi dovedete představit.

Největší rozmach zaznamenala jízda "na černo" v době okupace. Tehdy působila trampsko-nádražácká mafie. Vlaky jezdily totálně přečpané. Kdo by chtěl jít během jízdy na záchod měl smůlu, protože i záchod byl přečpán cestujícími. My co jsme jezdili z Prahy jsme na nádraží museli velmi obtížně lézt do vagonu.okny. Stáli jsme namačkáni na sobě celou cestu. Spozdění vlaku 2-3 hodiny bylo normální.

System jízdy na černo byl následující: V Praze na nádraží stáli u vlakové soupravy průvodčí. Každý měl na starosti určitý počet vagonů. Průvodčí na trati Praha-Benešov se prakticky neměnili, takže jsme je všechny znali a oni většinou nás. To byla záruka proti případným provokatérům a udavčům. Při příchodu k soupravě jsme se obrátili na průvodčího s otázkou "pane domácí jde to ?" a on nám ukázal vagon, který měl na starosti. Při příchodu průvodčího jsme mu odevzdali starý lístek s pětikorunou. Někdy se stalo, že během jízdy přišel průvodčí za námi, dal nám platný lístek a upozornil, že má ve vlaku revizora a kontrola proběhla v pořádku. Za fungování této odvážné mafie neměl revizor žádnou šanci. Výběrčí vrácených lístků z tohoto dne předávali na nádraží tyto lístky průvodčímu, který je tak měl připravené pro "černochoy".

Všichni průvodčí nenáviděli okupační zpravu jako my a navíc si tímto způsobem přilepšovali svoje malé platy. Nejlepší bylo když měl "náš průvodčí" vagon II. třídy. Ten býval vzhledem k ceně volnější a to si pak "černochoy" tramp hověl v polstrovaném vagonu se záclonkami. Moje drzost jízdy "na černo" vlakem dosáhla vrcholu v době, kdy jsem téměř 2 roky jezdil vlakem na falešnou dělnickou legitimaci do svého "trvalého" bydliště Polánka. Při této příležitosti se zmíním o své vlastní příhodě ve vlaku. Odjížděli jsme v půl osmé večer z Polánky do Prahy. Lokálka měla hodinu zpoždění, čekalo se v Benešově na vlak do Prahy. Ten byl tak nacpaný a zpožděn, že jsme přijeli na Vinohradské nádraží před půlnocí a to k mé obrovské úlevě, protože se mi chtělo strašně močit a jít na záchod ve vlaku se nedalo. Vyřítit jsem se z nádraží (bylo zatemnění, noc a tma) a rovnou do průjezdu domu a ihned čural. Z průjezdu se ozval křik "syčáku, močíš mi na boty" a vyřítit se policajt, který tam byl schovaný před deštěm a hnal mě dolů ulicí. Vzhledem k mému mládí a jeho služební šavli neměl šanci mě chytit. A já

pak, když jsem policajta setřásl vzhledem k tomu, že v tuto roční dobu již tramvaje nejezdily, musil v noci pěšky rázovat domů do Košif.

Jenou z dalších válečných zábav bylo "duchaření". To se pěstovalo hlavně v Jižním kříži. Byl vyroben malý stoleček jehož jednu nohu nahrazovala tužka. Účastníci seance na něj položili lehce předem všechny prsty roztažených rukou tak, aby se dotýkali rukou souseda. Po soustředění všech vyzval jeden ducha aby odpovídal na otázky. Vyžadovalo to naprosté ticho a soustředění. Pro větší efekt byla vždy ztlumena pokojová lampa. Skutečně to fungovalo a byla-li to telepatie nebo legrace je těžko uhadnout. Okultní atmosféra vyvolávala zděšení zejména u děvčat, které by z chaty na záchod nikdo nedostal. Stalo se, že v té době spadl ze skály před Jižním křížem nějaký děda a zabil se. Z piety byl na místě, kde se zabil přibit na stromě křížek a pověšena jeho čepice. To byl důvod k vyvolávání jeho ducha, což bylo obzvláště působivé. Nejlepší atmosféra k takové seanci byla vždy o půlnoci. Vrcholem odvahy bylo o půlnoci přinést ze stromu pod skálou čepici mrtvého dědy. Při jedné takové seanci se v okně objevila hlava zahalená prostěradlem osvětlená zespoda baterkou. Zděšení přítomných, zejména děvčat bylo veliké. Když se po nějaké době ozvalo pod oknem opět zaskučení, celé osazenstvo chaty se vrhlo k oknu s výkřikem "duch dědka se vrátil". K našemu překvapení se však v okně ukázal holý zadek. Tak za obrovského smíchu a řevu skončila v Jižním kříži duchařská seance.

To byly zábavy v době války, kdy jsme se vždy scházeli v jednotlivých chatách k vyprávění různých příběhů, zpěvu a hraní karet. V roce 1944, v posledním roce války na jaře se osada kolektivně účastnila kulturní události v Hradišti u Březinů, kde místní divadelní ochotníci pořádali divadelní představení s názvem "Jakubův dvůr". Zájem o kulturu v Hradišti byl obrovský. Sál byl doslova nabit místním obyvatelstvem a trampy. Podium bylo postaveno v sále na kozách. Kulisy znázorňovaly selskou místnost, vedle dveří byla polička s porcelánovým nádobím.

Děj byl velmi dojemný. Pojednával o tom jak selský synek odchází do města na studia do kněžského semináře. Loučení s rodinou bylo dojemné a slzící dědeček mu zastrčil do kapsičky saka 100 Kč na přilepení. Tím skončilo první jednání. Při druhém jednání se vracel synek jako již vystudovaný pan farář po letech zpět do rodné vesnice. Vše probíhalo dobře až na to, že divák Jarda Rittig si všiml, že pan farář má stále v kapsičce u saka zastrčenou stokorunu a do napjatého ticha zařval: "Ten je ale šetrnej, tu stovku od dědy má stále v kapsičce". Na to všichni trampové propukli v obrovský smích a řev, který byl posléze místními utišen. Další scéna se odehrála, když bratr pana faráře, který ho přišel uvítat skočil do světnice, rozhoupal prkna a s poličky spadlo nádobí na zem a rozbilo se. Z hlediště se ozval srdceryvný výkřik: "Ježíš Maria, moje talíře". Herci statečně dupali v rozbitých střepech snažíce se scénu dohrát. To bylo něco pro nás. Pro strašný smích a řev jsme byli ze sálu vykázáni. Tím pro nás skončila kultura v Hradišti. Pro zajímavost je třeba připomenout, že více než po 40ti letech našli trampové, kteří pomáhali Březinovým při překládání střechy, našli na půdě staré kulisy z ochotnického divadla. Od té doby (mimo trampské akce) se v Hradišti žádná kulturní akce nekonala.

V tomto roce se nečekaně rozvodnila Blanice a strhla dřevěný most postavený lesní správou přes brod u Zieglerů. Zároveň byl v tomto roce kácen les na pravé straně řeky. Dřevo z mostu spolu s dřevem z lesa použil Pepík Dusil pro stavbu chatiček (dnešní Drnova a stará Jindrákova). Malý sroubek u řeky prodal v roce 1945 Pepíkovi Drnovi. Druhý maličký sroubek postavil na tři metrové kůly. Do chaty se lezlo po žebříku. Byla to polánecká kuriozita. Tuto chatičku pak prodal Joemu Polívkovi z Vlašimi, který když se po válce přestěhoval do pohraničí jí prodal Spálenkovi z Benešova, ten jí dále prodal Vilíkovi Schillerovi a ten nakonec Jindrákovi. Koncem války a v prvním poválečném roce obýval tuto chatičku Láda Budilovský z Vlašimi zvaný Badydy. Byla to zajímavá polánecká figura. Bývalý vynikající hudebník, saxofonista, který s tanečním orchestrem působil 3 roky v Sovětském Svazu, který projel křížem krážem, byl nyní v invalidním důchodu na nervy (prý z muziky). Mladý hezký chlapec se kterým byla legrace i když občas byl jak se říká trochu mimo. Jednou při naší zpáteční cestě z Hradiště v noci jsme přišli k chatičce ve které se svítilo. Věděli jsme, že v chatě má Láda slečnu. Proto jsme přiložili ke kůlu na kterém chatička stála poleno a začli řezat. Přitom jsme s kůly třásli. Láda vyběhl z chatičky na verandu, začal strachy řvát a střílet po nás z armádní pistole. My jsme stáli pod chatou a museli jsme milého Ládu uklidňovat, že se jedná o legraci. Tuto chatičku pomocí heverů její majitel Vilík Schiller později usadil na zemi na podezdívku.

V tomto posledním roce války se osada rozšířila o další chaty. Standa Mejstřík postavil chatu, kterou později prodal Bartoši Horálkovi. Další chaty postavili Honza Kročák, Kautský, pražák Jelínek s dědou Češkou. Jelínek byl švagr Standy Řády, děda Češka Standy nevlastní otec. Děda Češka byl starý truhlářský mistr a postavil pro sebe a Jelínka chatu, kterou pak po válce prodal K. Skopcovi. Dále postavil chatu Nápravníkovu z dříví které jim prodal Pepík Dusil. Dřevo celou válku sháněl pro svůj romantický plán postavit na louce velkou chatu se salonem a jídelnou. Tento svůj neuskutečnil protože se s rodinou přestěhoval do Újezda u Aše, kde spravoval ranč s dobyt看em. (oficiální název "horské pastvinářské družstvo").

Další chatu postavil Jožka Znášik a Bubník z Vlašimi, který jí později prodal Mirkovi Černému, ten J. Kovářovi (Conolyumu) a ten pak Agrárovi mladšímu jenž jí pak zboursal a na jejím místě postavil nyníjší zděnou chatu. 8 nově postavených chat v tomto roce byl dosud největší roční přírůstek.

V tomto roce byl nuceně vystěhován Jižní kříž a přidělen jako polánecká pastouška rodině rolníka Bureše z Polánky, který byl majitelem pozemku na kterém stály chaty Jižní kříž a Renegáti. Tato vykutálená rodinka hospodařila tak, že bylo hospodářství nejen úplně zadluženo ale hlavně neplnili povinné hospodářské dodávky. Byl jim proto statek němci vyvlastněn a oni vystěhováni. Protože obec neměla obecní pastoušku byl jednoduše zabrán Jižní kříž a přidělen rodině jako obydlí.

V té době ještě vedle Jižního kříže stála moje chata. Sahula a K. Vávra byli v Německu, Dela který se vrátil z kriminálu ještě nejezdil a já byl sám v chatě. Měl jsem již sice postavený nový srub, který jsem dodělával, ale spoluzítí s Burešovými nebylo možné. Na mojí verandě byly utábořeny slepice, všechno podělaný, nepředstavitelný bordel a tak jsem chatu zavřel.

Rok 1945 byl rokem konce války a rokem našeho osvobození. Kamarádi rozptýlení po světě se zase začínali vracet na osadu. Na Podblanicku se setkaly 2 sovětské armády, které hnaly němce. Všude byl zmatek a plno zbraní. Chaty byly plně vyzbrojeny. Pušky, hlavně pistole, granáty, uniformy, bajonety a další výzbroj. Všude se vesele střílelo. Dodnes nepochopím, že nedošlo k vážnějšímu zranění. Láďa Budilovský znalec ruského jazyka navštěvoval sovětské vojáky, kteří tábořili pod Znosimí. Ty také přivedl na Polánku. Hráli s námi volejbal a lovili granáty ryby v Blanici. Jednou přišel od vojáků Láďa celý vyděšený. Kamarádi, oni mi dávali za hodinky koně - mít tak pytel hodinek tak mám pytel koní. Tento jeho výrok byl často se smíchem na Polánce opakován. Je však pravdou, že Láďa přes svou pomatenost bezvadně zvládl ruštinu a dělal tlumočníka. Byl dlouhou dobu v Sovětském svazu jako hudebník a dokonce se v Benešově setkal se svým ruským kolegou hudebníkem, který se jako voják sovětské armády do Benešova dostal. Setkání bylo bouřlivé a dojemné. Jarda Rittig jako cukrář ve Vlašimi dostal zakázku od sovětského velitele, aby vyrobil pro něj zmrzlinu. Materiál na výrobu přinesl jeho sluha. Za hotovou zakázku Jarda nic nepožadoval, protože byl přineseným materiálem na výrobu zmrzliny tak dotován, že mu polovina zbyla. Jaké bylo jeho překvapení, když za zmrzlinu, která veliteli strašně chutnala dostal darem jezdeckého koně. Tento kůň byl pak na Polánce a sloužil k výcviku poláneckých kovbojů až do zimy 1945, kdy byl předán národnímu výboru.

Ještě jedna příhoda z té doby slouží za zaznamenání. Přijel jsem v sobotu večer na chatu. Při příchodu na louku před naší chatou se mi naskytl nádherný pohled na vypalované rakety ze signální vojenské pistole, což ve tmě působilo nádherně. Když jsem přišel ke skupině kamarádů, podával mi Vohryzek Vávra pistoli, abych si také vystřelil. Když jsem zmáčkl spoušť a raketu vystřelil, vypadla mi pistole z ruky bolestí. Ze zraněné ruky mi tekla krev. Pistole měla závadu a při výstřelu zpětný odraz proštl

maso na ruce. Ozval se hurónský řev a smích kamarádů. Potom mi všichni ukazovali své zavázané ruce.

V tomto roce 1945 postavil na Polánce svůj srub Jindra Škvor spoluzakladatel a objevitel osady. Rovněž se koncem roku konečně vystěhovala z Jižního kříže do pohraničí rodina Burešova. Rodina Burešova opustila chatu v tak strašném stavu, zavšivenou, zaneřáděnou, že ji Píďa chtěl zapálit. Později své rozhodnutí změnil a chatu předal Jardovi Hlavničkovi. V majetku jeho rodiny je chata dodnes.

V tomto revolučním roce 1945 se řada kamarádů z Polánky přestěhovala do pohraničí, které se po osunu Němců začalo osidlovat (Pepík Dusil, Fr. Perl, Židlický, Rudla, Knotek, Vašek Adam, Fráňa Přeučil a další) nebo odešla do jiných měst za zaměstnáním (Budy Štolc, Šandera, Ruda Stáhlich, Spálenka, Johnson - Kohout). Všichni na osadu rádi vzpomínají a řada z nich se často do Údolí návratu vrací.

V roce 1946 slavila osada Silvestra v chatě Honzy Kročáka, což byla vzácná výjimka, protože v jeho době chatě jsme se nikdy nescházeli, jelikož nám nemohl zapomenout příhodu se záchodem. V té době byla přes Blanici lávka, kterou postavili trampové namísto dřevěného mostu, který vzala voda. Lávka se nacházela v místě dnešní osadní kůlny. Přes lávku se chodilo do Polánky po druhé straně řeky k chatě K. Zieglera. Kročák postavil svůj soukromý záchod na druhé straně řeky za lávkou pod skalou. Byl to první dřevěný polánecký záchod. Toto dřevěné monstrum na druhé straně řeky nás hrozně rozčilovalo. Počkali jsme až bude v Blanici větší voda a záchod jsme hodili do řeky a ten uplaval. Ať byly jeho pohyby jakékoliv, zkrátka nás na Silvestra pozval a my přišli ve velkém počtu. Hrál se zpíváno a popíjelo až do půlnoci. Před půlnocí jsme se všichni dívali na Honzovy parádní hodiny až odbijí půlnoc. Když hodiny začaly odbíjet dvanáctou povídá Jarda Rittig; kluci ustřelíme kyvadlo. Na ten povel jsme Jarda Rittig, Láďa Herzog a já vytáhli revoly a střelili do kyvadla. Je třeba říci, že jen jedna střela zasáhla okraj kyvadla. Honza Kročák šlel a vícekrát nás do chaty nepozval.

V tomto roce zakoupili K. Vávra a Jarda Zoul pozemky nad Jižním křížem a postavili si tam své sruby, které jejich rodiny dodnes používají. Naši starou renegátskou chatu vedle Jižního kříže jsme se Sahulou zdarma věnovali Delovi Březinovi. Dále v tomto roce koupil Píďa Peška sroubek od Franty Matouška.

V roce 1947 postavili chatu Hubičkovi a staří Turkovi (nyní Nápravníková). V roce 1948 přestěhoval Dela Březina starou renegátskou chatu na místo vedle Kamaryta. Tuto chatu potom prodal Hudíkovům, kteří ji upravenou dodnes užívají.

V roce 1952 postavili chaty Pépi Kodet - nyní jí vlastní Bárovi a Jirka Turek na místě po staré renegátské chatě u Jižního kříže.

V roce 1953 postavili chaty Láďa Herzog a Jarda Hruška. V těchto padesátých letech se vrátil z pohraničí Pepík Dusil. Je ironií osudu, že ačkoliv před svým odjezdem vlastnil na Polánce 3 chaty byl rád, že mu Erna Mejstřík při jeho návratu prodal malý sroubek u řeky ve kterém byl i s rodinou až do své smrti.

Pod jeho patronací se pořádaly na osadě 2 velké akce. První byla mobilizace 1914. Byla to celodenní slavnost. Přístup měli pouze krojovaní hosté. Tato akce se dlouho připravovala. Děvčata sháněla u svých babiček i po vesnici šaty z doby Rakouska-Uherska a dobové úbory i pro děti, chlapci uniformy c.k., fraky, čamary. Nechyběl ani Švejk, kterého představoval Pepík Korš, nadporučík Lukáš - Jirka Patka, feldkurát Katz - Vilík Schiller, Honza Šiška jako plukovník Kraus von Zilergut, Karel Vávra jako jednorozčák Marek. C.K. policii reprezentoval Vohryzek Vávra a další. Všichni ostatní byli v dobových kostýmech včetně dětí. U lávky přes řeku vyhrával na flašinet Pepík Dusil se starou paní Turkovou. Na louce byla postavena improvizovaná hospoda "U kalicha" s velkým obrazem císaře Františka Josefa a mobilizační vyhláškou "Mým národům" z roku 1914. V ní čepoval Tonda Kšán s pomocníkem Jirkou Zemanem s originálními hostinskými čepicemi z té doby na hlavě. Dále byly postaveny na hřišti stánky s občertvením pro děti, střelnice a další atrakce. Vohryzek Vávra měl na hřišti postaven fotografický atelier s bustou císaře France Josefa kde byly fotografovány rodiny s dětmi starým originálním deskovým fotoaparátem. Byla to největší krojovaná zábava na osadě. Hudba hrála staré rakouské pochody. O půlnoci se trojice děvčat se svíčkou v ruce v čepicích a nočním úboru z roku 1914 šla zeptat zda je opravdu mobilizace. Zábava trvala až do rána. Z této atrakce je dochována řada fotografií i filmový snímek.

Další velkou osadní atrakcí pořádanou z iniciativy Pepíka Dusila bylo "Přepadení prospektorského tábora indiány". Na hřišti byl postaven prospektorský tábor, chaty z větví a chvojí, nechybělo ani dřevěné koryto na promývání zlata. Na šibenici v táboře byl oběšený prospektor chycený při krádeži zlata. Figurina byla dokonalá, oblečena do kovbojského úboru. Pro úplnou dokonalost vyřezal vyřezal

Pepík Dusil z lipového dřeva figurině ruce. Za přihlížení celé osady se odehrávalo následující představení. Herci, osadníci - chlapani byli rozděleni na prospektory a indiány. Vše se odehrávalo v kostýmech. Obě stra byly po zuby ozbrojeny a to puškami, revolvery, luky a tomahavky. Indiáni byli pomalováni válečnými barvami. Za velkého řevu a střelení byl indiány přepaden prospektorský tábor a unesena jediná žena (Olina Zemanová), kterou ze spárů indiánů prospektoři osvobodili. I druhý indiánský útok byl sice za velkých indiánských ztrát odražen, ale indiánům se podařilo prospektorský tábor vypálit.

Celá osada se náramně bavila a dlouho se na tuto hru vzpomínalo.

Dalším kulturním osadním zážitkem byly divadelní hry pořádané v zimě v chatě Panoptikum. Herci hráli v kuchyni chaty, obecnostvo sedělo na palandách a na zemi. Nápověda byla ve sklepě ze kterého byla vystrčena plechová trouba ze starého gramofonu. Byly hrány hry "Laurinka" a zcena z kázání feldkuráta Katze (Vilík Schiler) pro vojenské vězňe. Pro všechny přítomné byla hra nevšedním zážitkem.

Jinak bylo nadále pokračováno v tradičních velikonočních průvodech, svěcení studánek a lávek. Tyto tradice osada zachovává.

Osada se dále rozrůstala. V roce 1954 postavili své chaty Franta Perl, Pepík Rittig, Čamil Měchura, Dlouhý (na druhé straně řeky) a Bubník. Od toho jí koupil Mirek Černý. V roce 1956 Pepík Moravec (nyní vlastní chatu Kulhánkovi).

Stavěly se pak další chaty až do roku 1970, kdy byl vydán zákaz stavět další chaty na Polánce, která byla prohlášena rekreační oblastí. Hlavním důvodem bylo postavení nové čistící stanice na pitnou vodu pro Vlašim na Valše (bývalá vlašimská koupadla).

V roce 1969 pořádala osada 40-té výročí svého založení (ačkoliv byla o 2 roky starší). Sešla se celá řada starých kamarádů a všechny osady STOBu. Že se oslava vydařila svědčí i to, že přítomní vypili 30 sudů piva plus tvrdý alkohol.

Od bývalých potlachů se přešlo na pořádání trampíad STOBu, kdy se v pořádání jednotlivě všechny osady střídají. Toto se dodržuje dodnes.

V další historii naší osady již mohou pokračovat kamarádi střední generace.

Na závěr je třeba se zmínit o šerifech "Údolí návratu". Prvním šerifem byl nezapomenutelný Pepík Dusil, druhým šerifem byl Karel Novotný - Sklenivec, třetí šerif byl Tonda Kšán - Kolomazník. Protože došlo k rozkolu mezi starými a mladými byl zvolen šerifem Pepík Kovář - Connoly, který však byl jen krátkou dobu. Čtvrtý šerif Jirka Turek byl šerifem až do své smrti. Pátým šerifem je nyní Zdeněk Palán.

Osada měla vždy velmi dobré vztahy s orgány místní samosprávy ať už s Lhotou Nesperskou nebo později s Vlašimí.

Je dobře, že ikdyž civilizace nezadržitelně zasáhla i naši osadu (elektrifikace, zděné chaty, motorismus) nová generace trampů kráčí ve šlápějích svých předchůdců